

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/346039863>

KÜLTÜR VE MEDYA İLİŞKİSİ KAPSAMINDA KADIN İMGESİ: GELENEKSEL CİNSİYET REJİMİNİN DİZİLERLE YENİDEN ÜRETİMİ

Conference Paper · June 2019

CITATION

1

READS

736

1 author:

Sinem Şahnagil

Balıkesir University

46 PUBLICATIONS 92 CITATIONS

SEE PROFILE

**KÜLTÜR VE MEDYA İLİŞKİSİ KAPSAMINDA KADIN İMGESİ: GELENEKSEL
CİNSİYET REJİMİNİN DİZİLERLE YENİDEN ÜRETİMİ**

Arş, Gör. Sinem ŞAHNAGİL*

ÖZET

En genel anlamıyla bir toplum tarafından paylaşılan değerleri, normları, standartları oluşturan kültür, bireyin toplumun bir parçası olması nedeniyle kazandığı tüm maddi ve manevi değerleri gelecek kuşaklara aktarmasını sağlayan araçların tümüdür. Kültürün hem ulusal hem de uluslararası düzeyde devamını sağlayan ve kültür unsurlarının bireyler tarafından benimsenmesine yardımcı olan birçok araç vardır. Bu kapsamda önemli görevler üstlenen araçlardan biri de medyadır. Bireylerin düşünce, değer yargısı, davranış ve kabul alanı oluşturmada etkili bir role sahip olan medya, söz konusu özelliğinden dolayı kadınların toplumsal konumunun belirlenmesinde de önemli bir araç haline gelmektedir. Kadınların medyada temsil ediliş şekilleri, geleneksel cinsiyet rejimi tarafından üretilen kadın ve erkek modellerinin toplumsal önyargılara ne derece hizmet ettiğine yönelik bir tablo ortaya çıkarmaktadır. Zira başta televizyon olmak üzere tüm toplumu kapsayan ve en çok etki eden mekanizma olarak medya, ürettiği dizilerle ataerkil kültürün erkek ve kadına yönelik benimsediği toplumsal rolleri yeniden üretebilmektedir. Diğer bir deyişle medyada toplumsal cinsiyet temsili, kadın ve erkeğe yüklenen geleneksel roller üzerinden görünür hale getirilmekte, medya aracılığıyla kadınların ikincil konumları normalleştirilerek kültürün bir parçası olarak kuşaktan kuşağa tekrar benimsetilmektedir.

Bu kapsamda çalışmada, ulusal kanallarda yayınlanan ve geniş kitlelere ulaşan dizilerde, kadınların sadece geleneksel cinsiyet rolleriyle ele alındığı, bu nedenle toplumsal değerler sistemi içindeki eşitsiz konumlarının korunarak sürdürüldüğü tezi savunulmaktadır. Buna bağlı olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin demokratik toplumun ve sürdürülebilir kalkınmanın vazgeçilmez unsuru olduğu kabulüyle, başta televizyon olmak üzere medyanın, cinsiyet eşitliğinin uygulamaya geçirilmesinde ve kadına yönelik önyargıların değiştirilmesi noktasında faaliyet göstermesi gerektiği üzerinde durulmuş ve bu yönde önerilerde bulunulmuştur. Yöntem olarak, literatür taraması ile çalışmanın temelini oluşturan kavramlar açıklanmış, konu üzerine yazılmış basılı eserlerden, yapılan etkinlik ve projelerden, basın taraması esnasında ulaşılan gazete arşivlerinden yararlanılarak metin analizi yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kültür, Medya, Geleneksel Cinsiyet Rejimi, Kadın*

JEL Kodları: *R0, H0, H1*

* Balıkesir Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, s.sahnagil@gmail.com

**THE IMAGE OF WOMEN IN THE SCOPE OF THE RELATION BETWEEN THE
CULTURE AND MEDIA: REPRODUCTION OF TRADITIONAL GENDER REGIME WITH
TELEVISION SERIALS**

ABSTRACT

In the most general sense, the culture that forms values, norms, standards shared by a society is the means by which all the material and spiritual values gained by the individual as part of society are transferred to future generations. There are many tools that ensure the continuation of culture at both national and international levels, and help the cultural elements to be adopted by individuals. In this context one of the tools that undertake important tasks is the media. The media, which has an effective role in creating an opinion, value judgment, behavior and acceptance area of individuals, is becoming an important tool in determining the social position of women due to this feature. The way that women are represented in the media shows the relationship between the social prejudices and of the male and female models produced by the traditional gender regime. Because the media as the most influential mechanism, which encompasses the entire society, especially television, can reproduce the social roles that patriarchal culture adopts for men and women. In other words, gender representation in the media is made visible through the traditional roles that are imposed on women and men, and the secondary positions of women through the media are normalized and re-adopted from generation to generation as part of the culture.

In this study it is argued that in the series that are aired in national channels and reach wide masses, women are treated only with traditional gender roles and therefore their unequal position within the system of social values is maintained. Accordingly, gender equality has been accepted as an indispensable element of democratic society and sustainable development. And the media, in particular the television, should be active in implementing gender equality and changing prejudices against women. As the method, the concepts that constitute the basis of the study with the literature review are explained, the text analysis method was used by using the printed works written on the subject, the activities and projects made in the subject, and the archives of the newspapers reached during the press screening.

Keywords: *Culture, Media, Traditional Gender Regime, Women*

JEL Cods: *R0, H0, H1.*

1. GİRİŞ

Toplumsal yaşamın her alanında yer almaya başlamasıyla beraber medya, bireylerin değer yargılarından davranışlarına, düşüncelerinden hayata bakış açılarına kadar birçok noktada yönlendirici bir özellik kazanmıştır. Sahip olduğu etki alanı nedeniyle medya, bir toplumdaki maddi ve manevi tüm değerleri içeren kültürün kuşaktan kuşağa aktarılmasında ve yaygınlaştırılmasında önemli sayılabilecek bir role sahiptir. Kültürel devamlılığı sağlayan unsurlardan biri olan medyanın, kullanımı en yaygın olan ve yaş, cinsiyet, sosyoekonomik vb. çok çeşitli gruplara ulaşabilen aracını ise “televizyon” oluşturmaktadır. Sahip olduğu geniş ve farklı izleyici kitlelerinin ortak tüketimine sunulabilen televizyon, kolay erişim özelliğinin de etkisiyle bireylerin dünyayı algılama biçimini şekillendirebilmektedir. Dolayısıyla genelde medya özelde ise televizyon, toplumsal cinsiyet rejiminin de bir kültür olarak taşınması ve aktarılmasında yaygın bir araç haline gelmektedir.

Geleneksel cinsiyet rejimine bağlı olarak toplumdaki cinsiyet eşitsizlikleri, ataerkil uygulamaların sürekliliği, kadına yönelik her türlü şiddet gibi konularda toplumu oluşturan bireylerin bir tavır, algı ve düşünce geliştirmesinde etkili olabilen televizyonda kadının temsil ediliş biçimi bu nedenle büyük bir önem arz etmektedir. Zira kadının temsil ediliş biçimine bağlı olarak televizyon, toplumsal cinsiyet eşitliğinin uygulamaya geçirilmesi için uygun mücadele alanlarından birini oluşturmaktadır. Televizyon özelinde medya, toplumun hemen her kesiminde kadın ve kadına yönelik sorun alanlarına dair farkındalık yaratabilme potansiyeline sahiptir. Fakat ülkemizde televizyonun diziler aracılığıyla cinsiyet eşitsizliğini yeniden ürettiği, toplumsal cinsiyet rejiminin erkek egemen yapısı ve kadına yüklediği ötekileştirici rol dolayısıyla kadın erkek arasındaki eşitliğin sağlanması önünde engel teşkil ettiği yaygın görüşü oluşturmaktadır.

Bu kapsamda çalışmanın amacı, Türkiye’de ulusal kanallarda yayınlanan ve geniş kitlelere ulaşan dizilerde, geleneksel toplumsal cinsiyete bağlı olarak ortaya çıkan kadın ve erkek algısının nasıl yeniden üretildiğine dair değerlendirmeler yapmaktır. Söz konusu dizilerde cinsiyet rollerinin yer alış biçimleri hakkında genel bir çerçeve ortaya koymayı amaçlayan çalışmanın ilk bölümünde, temel kavramları oluşturan kültür ve medya ilişkisi ele alınacak, bu ilişki çerçevesinde kadının toplumsal değerler sistemi içerisindeki yeri tartışılacaktır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise televizyonun, Türkiye’de yoğun ilgi gören ve geniş izleyici kitlesine sahip olan diziler aracılığıyla cinsiyet eşitsizliğine nasıl hizmet ettiği örnekler üzerinden açıklanarak, medyada/televizyonda cinsiyet ayrımı ile mücadeleye yönelik öneriler sunulmaya çalışılacaktır.

2. KÜLTÜR VE MEDYA İLİŞKİSİ KAPSAMINDA KADIN İMGESİ

2.1. Kavramsal Olarak Kültür, Medya ve Cinsiyet Rejimi

Kişiden kişiye aktarılan, öğrenilmiş bir yaşam biçimini ifade eden, bireylerin ortak nitelikleri üzerinde olduğu kadar, toplum üzerinde de büyük bir etkiye sahip olan kültür (Aytaç, 2006: 153),

II. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (ICEESS' 19)

June 20-21-22, 2019 / Bandirma - Turkey

tarihsel ve sosyal bir değişim süreci kapsamında oluşturulan bütün maddi ve manevi değerleri içermektedir. Söz konusu değerleri gelecek kuşaklara aktarmada kullanılan tüm araçları da içine alan kültür, insanın toplumsal birliğinin en ayırıcı özelliklerinden birini oluşturmaktadır (Parlak, 2011: 485). Çünkü kültür, toplumu birleştirici ve uzlaşma sağlayan hedefler etrafında toplayarak geleceğe taşıma potansiyeline sahip araçları barındırmaktadır. Kültürün taşıyıcı araçlarından birini de, kültürün devamlılığı için önemli bir rolü olan “medya” oluşturmaktadır.

Medya, diğer bir deyişle kitle iletişim araçları en genel tanımıyla hitap ettiği geniş kitle için bilgi, haber, görüş, düşünce gibi unsurların alış verişini kapsayan yazılı, görsel veya işitsel araçların tümünü ifade etmektedir. Medya bir taraftan toplum nezdinde etki, denetim ve yeniliklerin hayata geçirilmesi için potansiyel güç kaynağı aracıken, diğer yandan birçok toplumsal kurumun çalışması için ihtiyaç duyulan bilgi kaynağı ve bunların aktarım aracıdır (Türkoğlu, 2010: 70). Dolayısıyla kültür ve iletişim dünyası bir yandan birbirinin yerini dolduramazken diğer yandan birbirinden güç alan iki ayrı disiplini oluşturmaktadır. Kendine özgü kurallara ve üretim biçimlerine sahip olan söz konusu disiplinler, birey ve toplum üzerinde büyük etkiler yaratabilecek yol ve yöntemleri içermektedir. Kültür, sürekliliğini kolaylaştırmak adına medyanın desteğini alırken medya, kültürel hayatın yansıtılmasını ve kültüre ait çıktıların yaygınlaştırılmasını sağlayarak zenginleşmektedir (Güllüoğlu, 2012: 66).

Sadece tutum ve davranışları değiştirme veya güçlendirme yönünde işlev göstermeyen medya, bunun yanı sıra toplumda kamuoyu oluşturma özelliğine sahiptir. Halka hangi konuda nasıl düşüneceğine dair yön gösterebilme yeteneğine sahip olan medya, kadın ve erkek için uygun görülen tutum, davranış, düşünce ve duyguları somutlaştırarak toplumun bunları benimseyebileceği ortamı hazırlamaktadır (Toker Erdoğan, 2010: 3). Buna bağlı olarak medya, cinsiyet temelli eşitsizliğin en fazla görünür olduğu mecralardan birini oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı, bireylerin doğumla birlikte kazanmış oldukları cinsiyet özelliklerinin, içinde yaşanılan toplumun kültürel yapısına bağlı olarak bir gelişim süreci geçirmesiyle ortaya çıkmaktadır. Diğer bir deyişle kadın ve erkeğin biyolojik özelliklerini yansıtan cinsiyet kavramı, toplumun değerleriyle bir araya gelerek toplumsal cinsiyet kavramını oluşturmaktadır (Yaylı ve Eroğlu, 2015: 508-509). Cinsiyet farklılıklarının toplumsal açıdan organizasyonu olan toplumsal cinsiyet, cinsler arasındaki toplumsal rolleri belirleyerek söz konusu rollere bağlı olarak toplumsal ilişkileri düzenlemektedir (Kardam, 2003: 300). Kültürler tarafından kadın ve erkeğin biyolojik farklılaşmasına yüklenen çeşitli anlamları, değerleri, öğrenilmiş davranış ve beklentileri kapsayan toplumsal cinsiyet (Başak, 2010: 30), sahip olduğu varsayımlar çerçevesinde bir işin erkeğe veya kadına ait olup olmadığına yönelik belirlemelerde bulunmaktadır. Bunun yanı sıra kadın ve erkek iş gücünün konumu, bir işi yapabilme becerisi, toplumdaki otorite ve kontrol süreçleri gibi hususlar yine toplumsal cinsiyet faktörüne bağlı olarak tanımlanan unsurları oluşturmaktadır (Ecevit, 1998: 207). Dolayısıyla toplumsal cinsiyet bir yandan cinsiyet farklılıklarının altını çizirken diğer yandan toplumsal olarak cinsler arasında bulunan ve eşitlikten uzak olan güç ilişkilerini açıklamaktadır (Berktaş, 2000: 16). Kamusal ve özel alan ayrımı çerçevesinde kadını özel alanla sınırlı

II. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (ICEESS' 19)

June 20-21-22, 2019 / Bandirma - Turkey

tutan toplumsal cinsiyet, kadına hane içinde bakım, yetiştirme, düzenleme gibi yeniden üretim rolleri biçerken, erkeği kamusal alanda konumlandırarak ekonomi, politika, yönetim gibi alanlarla sorumlu tutmaktadır (Pınarcıoğlu, 2017: 13). Dolayısıyla kültürle yakın bir ilişki içerisinde olan medya, toplumsal cinsiyet yaklaşımı tarafından kadın ve erkeğe yüklenen söz konusu toplumsal, siyasal, kültürel ve ekonomik rollerin topluma aktarılmasında işlevsel bir araç niteliği taşımaktadır. Bu işlev erkek egemen bir özellik gösteren ve kadını ikincil planda bırakan cinsiyet rejiminin kuşaktan kuşağa aktarılacak yeniden üretilmesine neden olmaktadır. Buna bağlı olarak medyanın kadın ve erkeğe yönelik tanımlamaları veya çizdiği çerçeve, toplumsal cinsiyete ilişkin yaygın kabullerin oluşmasında önem arz etmektedir (Kaypakoğlu, 2004: 93-94).

2.2. Kültür ve Medya İlişkisi Kapsamında Kadının Görünümü

Medya, kültür öğelerini toplumsal yaşamın her kesiminde etkin kılmak amacıyla toplumu oluşturan bireylere, toplumdaki egemenlik yapısını yansıtan ve haklı sebeplere dayandıran bir ideoloji sunma ve benimsetme işlevi olarak ifade edilebilecek kültürel bir işleve sahiptir (Oskay, 2000: 26). Geniş kitlelere ulaşması ve politik, ekonomik vb. sistemlerin etki alanında kalması gibi sebeplerle toplumsal yapıda geçerli olan ataerkil değerlerin dışına çıkmakta zorlanan medya, içeriğini de bu yönde belirleme yolunu izlemektedir (Erdal AYTEKİN, 2018: 453).

Kültürün hızlı ve etkin şekilde yayılmasını sağlayan kitle iletişim araçları diğer bir deyişle medya araçları içerisinde bu rolü en fazla üstlenen araç olarak ise karşımıza “televizyon” çıkmaktadır. En büyük kültürel üretim araçlarından biri olarak televizyon ile kitle iletişim anlayışı yeni bir boyuta ulaşmış ve medyanın içeriği görsel imajla bütünleşmiştir. Kültür ürünlerinin bireylerin düş dünyasında yer almasını sağlayan televizyon, ekranlardaki hayatı gündelik yaşama taşımış, bireylerin benliğini besleyerek, onlarda doyum hissi yaratarak çok büyük bir kültürel-toplumsal etki alanı oluşturmuştur (Güllüoğlu, 2012: 72; Erdal AYTEKİN, 2018: 455). Özellikle televizyon dizileri ile oluşturulan hayat tarzının, ekranın bireylere sunmuş olduğu imgesel karakterlerin zaman içerisinde bireylerin gerçek dünyasını şekillendirdiği sıklıkla dile getirilen düşüncelerden birini oluşturmaktadır (Çaplı, 2002: 126). Diğer bir deyişle bireylere sunulan dizi karakterleri ile bireylerin gereksinimleri çağdaştırılmış kahramanlar halinde kitlelere sunulmaktadır. Bu durum ise izleyicinin kendi dünyasını diziler aracılığıyla tekrar izleyerek, içinde bulunduğu her türlü durumu meşrulaştırması sonucunu doğurmaktadır (Özkök, 1985: 12).

Medyanın egemen ideoloji çerçevesinde hareket etmesi, televizyonda kadının temsil edilmiş biçimini etkilediği kadar, toplumda konumunun belirlenmesini de etkilemektedir. Geleneksel cinsiyet rollerine uygun olarak çeşitli kalıplar içine sokulan kadınların (Uğur Tanrıöver, 2006: 18) toplumsal değerler sistemi içerisindeki eşitsiz konumları, televizyon aracılığıyla yeniden üretilmektedir.

Genel olarak bakıldığında medyada/televizyonda kadınların temsili temelde iki kol üzerinden yürütülmektedir. Buna göre kadın ya “fettan, kötü, basit” bir karakterle temsil edilmekte veya toplumsal

II. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (ICEESS' 19)

June 20-21-22, 2019 / Bandirma - Turkey

cinsiyetin kendisine yüklediği rollere uygun olarak “saf, masum, korunması gereken iyi eş/anne” olarak temsil olanağı bulabilmektedir. Çalışma yaşamına nadir şekilde dâhil olan kadın, bu fırsatı yakalasa dahi kendine “uygun” iş tanımları içinde yer almaktadır. Toplumsal dinamiklere bağlı olarak meydana gelen kadın yaşamındaki değişikliklerin ve sorunların medyada göz ardı edilmesi, kadının eksik temsilini beraberinde getirmektedir. Zoonen’e göre (1996: 473-474), daha çok bedeni ile ön planda tutulan kadın gençse güzel, çalışıyorsa bile ev işlerinde kesinlikle başarılı, annelik her daim birincil görev gibi çeşitli kalıplar içine sıkıştırılmaktadır. İdeal kadın imgesini bu mesajlar altında kitlelere veren televizyonlar, bir nevi toplumsallaştırma aktörü olarak hareket ederek bireylere uygun cinsiyet rollerini öğretmektedir. Böylece televizyonlar aracılığıyla hangi görevin kim tarafından nasıl yapılması veya yapılmaması gerektiği başta kadınlar olmak üzere çocuklara ve erkeklere de anlatılmış olmaktadır. Genel olarak toplumsal bağımlılığı yüksek, sorunlar karşısında güçsüz, motivasyonunu kaybetmeye yatkın, kolay ikna edilebilen bir karakter temsilini öne çıkaran dizilerde kadınlar, sosyal, siyasal ve kültürel alanda kendine has bir ifade biçimine sahip olamamaktadır.

Geniş kitlelere ulaşan yerli dizilerin sahip olduğu kurgu, toplumsal cinsiyet bakış açısıyla incelendiğinde karakterler tasvirlerinin ikili karşıtlıklar üzerinden yapıldığı görülmektedir. Buna göre soğukkanlılık, cesaret, başarı, iktidar, otorite, istikrar gibi özellikler erkek karakterlerle özdeşleştirilirken, sadakat, duygusallık, güzellik, zayıflık, saflık gibi özellikler kadın karakterlerle özdeşleştirilmiştir (Çelenk ve Timisi, 2000: 33; Erdoğan ve Civelek, 2012: 14). Toplumsal hayattaki cinsiyetçi iş bölümünün de aynen aktarıldığı dizilerde, kadınlar konumları fark etmeksizin çalışan rolünde olsalar dahi genellikle aile içinde, ev ortamında ve annelik nitelikleri ön plana alınarak gösterilmektedir (KSSGM, 2000: 260). Hitap ettiği kesime bağlı olarak farklı mesajlar veren televizyon dizileri, eğitimli kadına çalışırken aynı zamanda ev hayatına dair yemek, temizlik, çocuk bakımı gibi görevlerini eksiksiz yerine getirmesi gerektiğini söylerken, alt sınıfa dâhil yeterli eğitimi alamamış kadına çeşitli yöntemler sunarak (genellikle zengin bir erkekle evlenerek) sınıf atlaması gerektiği mesajını vermektedir. Hikâye ve mekânı kullanarak her kesimi bir şekilde tüketime dâhil etmeye çalışan diziler, bu sayede aslında kadınlara yaşamaları gereken hayatı, erkeklere ise bu hayatta hangi işlevi yerine getireceklerini göstermektedir (Erdal AYTEKİN, 2018: 454). Televizyon dizilerindeki farklı kadın öznelerle kendini özdeşleştirebilen kadınlar, bu dizilerde yer alan üst, orta veya alt sınıflara ait kadınların varlığını izleyerek kendilerini gerçekleştirdiklerini düşünebilmektedir. Dizi karakterlerini zaman zaman içselleştiren kadınlar, bu yolla diziyle bütünleşmekte (Taşkiran, 2007: 108) ve söz konusu karakterler üzerinden verilen rol mesajlarına karşı kabullenme yaşamaktadırlar.

Dizilerin bir diğer ağırlık noktasını ise “şiddet” oluşturmaktadır. Dizilerde daha çok kadınlara yönelik gerçekleşen ve erkekler tarafından başvuru olan şiddet fiziksel, psikolojik, duygusal vb. çok çeşitli biçimler almaktadır (Çelenk ve Timisi, 2000: 49). Toplumsal bir sorun tanımı ile ele alınmayan söz konusu şiddet teması, bireysel sorun alanına indirgenmekte, kadınlar “canilerin eline düşmüş kurbanlar” olarak konumlandırılmaktadır. Şiddete maruz kalan kadın ise ancak yine iktidar

II. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (ICEESS' 19)

June 20-21-22, 2019 / Bandirma - Turkey

ve güç özelliklerini taşıyan bir erkeğin yardımı ve yol göstericiliği ile bu sorunun üstesinden gelebilmektedir. Dolayısıyla bir kadının mücadelecisi ve bağımsız özellikler taşıyabilmesi şu veya bu şekilde kurtarıcı erkek tasarımına bağlanmakta, bu tasarımla birlikte inşa edilmektedir (Çam, 2009: 108). Ana yaygın kuşağında yayınlanan dizilerde sıklıkla karşılaşılan kadına şiddet temsilleri, her ne kadar bu konuda farkındalık oluşturma çabaları ile açıklanmaya çalışılsa da, özellikle kadının karşı koyamadığı saldırı sahneleri kadının çaresizliğine, zavallılığın vurgu yaparak izleyicide kadına karşı acıma duygusu geliştirme tehlikesini de barındırmaktadır (Çam, 2009: 89).

Sonuç olarak Türk televizyonlarında yoğun ilgi ile izlenen birçok dizi, erkek egemenliğini pekiştiren, kadını cinsel meta olarak tanımlayan, ona üretici özelliklerden çok tüketici özellikleri yükleyen bir profil çizmektedir. Kadınların çok çeşitli alanlarda başarılı işler icra etmelerine rağmen meslekleri veya yetenekleriyle görünür olamadığı televizyon, kadını başarıları ve yeteneklerinden çok ailesi, çocuğu veya kocası üzerinden görünür kılmaktadır (TGC, 2015: 39).

3. TÜRKİYE'DE DİZİ SEKTÖRÜ VE CİNSİYET REJİMİNİN YENİDEN ÜRETİMİ

Türkiye'de özellikle 2000'li yıllarla birlikte meydana gelen televizyon sektöründeki sıçrama, televizyon dizilerinin gerek sayıca gerekse süre olarak önemli bir artış yaşamasına neden olmuştur. Dizilerin yayın akışı içerisinde işgal ettiği alanın artmasıyla birlikte (Çam, 2000: 80), geniş kitlelere ulaşabilme rekabeti daha da önem kazanmış, dizi içerikleri zaman içerisinde gerçek yaşamın yerini almaya başlamıştır. Bu kapsamda bir önceki bölümde ortaya konulan televizyonda kadın görünümü, kendisine sayısız örnek kazanmış, dizi senaryoları aracılığıyla toplumsal cinsiyet eşitsizliği hem görsel hem de sözel olarak izleyiciye aktararak yeniden üretilmiş ve üretilmeye devam edilmektedir. Bu çerçevede verilen dizi örnekleri yayımlandıkları tarih aralıklarında izleyici ölçümlerinde ilk on program arasında yer almalarına dikkat edilerek seçilmiştir.

3.1. Örneklerle Dizilerde Kadın İmgesi

2000'li yıllarla birlikte Türk televizyon yayıncılığında kendisine özgü bir dönüşüm meydana gelmiştir. Türk televizyonlarında yerli yapımların hâkimiyeti gözle görünür şekilde bir artış yaşamış, Asmalı Konak, Kınalı Kar, Sıla, Zerda gibi Anadolu'yu mekân olarak tercih eden ve geleneksel toplumsal ilişkileri temel alan yapımlara ilgi giderek yoğunlaşmıştır. Buna bağlı olarak dizilerdeki olay örgüleri taşraya dönmüş, ağa ve bey gibi feodal yapının unsurları izleyiciye çeşitli güzellmeler içerisinde verilmeye başlanmıştır (Çelenk, 2005: 304-305). Söz konusu dönüşümün ikinci basamağını ise, 2000'li yılların ortalarında dizi senaryolarının İstanbul'un burjuva kesimine odaklanmaya başladığı süreç oluşturmaktadır. Sembollerini lüks evlerin, villaların, arabaların veya lüks kıyafetlerle yalıların oluşturduğu bu dönemde dizi kahramanları genel toplumsal tabakadan ayrı bir profil çizmiştir. Klasik Türk Edebiyatı'nın önemli eserlerinin de televizyonda yer bulduğu ve güncel detaylarla birleştirildiği

II. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (ICEESS' 19)

June 20-21-22, 2019 / Bandirma - Turkey

dönemde, Aşk-Memnu, Dudaktan Kalbe, Yaprak Dökümü gibi uyarlamalar intikam, aşk, aile bağları gibi unsurların altını çizmişlerdir (Kars, 2003: 148).

Dizilerin mekânları veya konularında dönem dönem değişiklikler yaşansa da erkeği bağımsız, özgüven sahibi, aktif, mantıklı, güçlü, otoriter gibi kavramlarla ilişkilendirirken kadını ev içine hapseden, nazik, mantıksız, yumuşak, bağımlı, itaatkâr, sakar, pasif gibi kavramlarla ilişkilendiren toplumsal ve kültürel çerçeve hiç değişmemiştir. TÜSİAD'ın gerçekleştirdiği “Televizyon Dizilerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Araştırmasına” göre Türk dizilerindeki durum genel olarak şu şekilde gerçekleşmektedir. Türk dizilerinde yer verilen kadın karakterlerin %80'i iş dışındaki mekânlarda yer almaktadır. Yemek yapmak, temizlik, çocuk bakımı gibi ev işlerini kapsayan sahnelerin %92'si kadın karakterler için yazılırken, üretim yapmaya dönük iş ilişkilerine yönelik söz ve eylemlerin %82'si erkek karakterler için yazılmaktadır (TÜSİAD, 2018). Bunun yanı sıra son yıllarda polis, mafya, asker, tarihi savaşçılar gibi karakterler üzerine yapılan dizilerin sayıca fazlalığı, dizilerin daha fikir aşamasındayken dahi erkek egemen bir dünya üzerine tasarlandığını göstermektedir. Dizilerde kadın ve erkeklerin temsil ediliş biçimlerinin ve kalıplaşmış toplumsal cinsiyet algısının ortaya konulmasında her bir cinsiyet için yazılmış olan rollerin yaş aralığı diğer önemli bir göstergesi oluşturmaktadır. Buna göre Türk dizilerinde “genç” kadın karakter sayısı, erkek karakterlere oranla 2,5 kat daha fazladır. Kadın karakterlerin yaş aralığı 16-39 yaş arasında yoğunlaşırken, erkek karakterlerin yaş aralığı 64 ve üzerine kadar ulaşabilmektedir. Dolayısıyla literatürde ağırlıklı ifade edilen, kadınların işitsel ve görsel medyada yer alma koşullarından biri olarak genç olma olgusu desteklenmiş olmaktadır (TÜSİAD, 2018: 26-27).

Yine kadın ve erkek karakterlerin medeni durumları üzerine çıkan tablo, geleneksel cinsiyet rejiminin dizilerdeki yansıması adına bir gösterge niteliği taşımaktadır. Türk dizilerinde erkek karakterler daha çok bekâr rollerinde yer alırken kadın karakterlere nazaran erkeklerin medeni durumları hakkında açık bilgilere yer verilmemektedir. Buna karşın kadın karakterlerin hemen hepsi senaryo içerisinde medeni durum açısından sınıflandırılmaya tabi tutulmakta, dul ve boşanmış olma hali erkek karakterlere göre kadınlara beş kat daha fazla biçilen bir rol olmaktadır. Ayrıca kadınların annelik vasfına ağır vurgu yapılmaktayken, erkekler babalık rolünde çok az görülmektedir. Zira ebeveynlik rollerinin %79'unu kadınlar üstlenmekteyken bu oran erkeklerde %21'de kalmaktadır (www.ntv.com.tr/).

Kalıplaşmış toplumsal cinsiyet algısının dizilerle yeniden üretilmesinin bir diğer şekli de, karakterlerin mekânlarla ilişkilendirilmesi üzerine olmaktadır. Kamusal ve özel alan ayrımının temel alındığı cinsiyet rejimindeki eşitsizlik dizilerdeki mekân algısı üzerinden de yansıma bulmaktadır. Kadın karakterlerin sahnelerine bakıldığında büyük çoğunluğunun özel alanlarda geçtiği görülürken, erkek karakterlerin daha çok kamusal alanla bağdaştırıldığı görülmektedir. Bu kapsamda TÜSİAD'ın yaptığı söz konusu araştırmada da belirtildiği gibi kurumsal iktidara ulaşma derecesi de erkekler lehine bir seyir izlemektedir. Kurumsal olarak yönetici/patron/işveren olarak konumlandırılan erkeklerin toplam erkek karakterlere oranı %40 iken aynı pozisyondaki kadınların oranı %11'de kalmaktadır. İş

II. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (ICEESS' 19)

June 20-21-22, 2019 / Bandirma - Turkey

kapsamında yapılan eylem ve söylemlerin %82'si erkekler tarafından yapılırken, kadınların %92'si ev işlerine yönelik söylemlere uygun görülmektedir. Dolayısıyla erkekler karar veren, ekonomik gücü olan, iktidar sahibi özelliklerle topluma yansıtılırken, kadınların günlük yaşamda mücadele etmek durumunda kaldıkları cam tavan sendromu diziler aracılığıyla yeniden üretilmektedir. Yine kadınların %73'ü ağlama/hüzün içerikli sahnelerde yer alırken, şiddet ve tehdit içeren sahnelerin %72'nde erkek özne kadın ise mağdur rolü üstlenmektedir (TÜSİAD, 2018: 40-43). Kadına yönelik şiddetin hayati bir sorunu oluşturduğu günümüzde bu konuya ilgi çekmek iddiasıyla ekrana yansıtılan söz konusu tablo, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini güçlendirmekten ve kadınların kurban pozisyonlarını desteklemekten öteye geçememektedir.

Yayınlandıkları dönemlerde reyting rekorları kırmış birçok Türk dizisi cinsiyet eşitsizliğinin bariz örneklerini barındırmaktadır. Kadına yönelik şiddete dikkat çekme iddiasıyla yayın hayatına başlayan “Sen Anlat Karadeniz” isimli dizi bu örneklerden birini oluşturmaktadır. Küçük yaşta babası tarafından saplantılı bir karakter olan Vedat’a satılan Nefes karakterinin hayatta kalma mücadelesini konu edinen dizide Nefes, sayısız kere şiddete ve çeşitli işkencelere maruz kalmakta ve bu şiddetin sebebi olarak izleyiciye Vedat karakterinin aşkı sunulmaktadır. Vedat karakteri zengin, güçlü, yönetici, baskıcı gibi özelliklere sahipken, Nefes karakteri gördüğü kötülükler karşısında masumlğun, saflığın temsilcisi ve her şeyden önce bir anne rolü üstlenmektedir. Bu nedenle Nefes, şiddet içeren saldırı ve tehditlere ataerkil rejimin kodlarını yaygınlaştıracak ve güçlendirecek şekilde bedensel, ruhsal ve karakteristik temizliği ile karşı koymaya çalışmaktadır. Dizi boyunca şiddetin öznesi olan Vedat karakteri bu tutumu karşısında herhangi bir yaptırımla karşılaşmamakla birlikte, diğer erkek karakterler tarafından da haklı görülmektedir. Senaryo gereği oğlu ile birlikte Vedat’ın zulmünden kaçan Nefes kurtuluşa ancak yine bir erkek karakter olan Tahir’in desteğiyle ulaşmaktadır. Ekonomik gücü olmayan, okuyamamış ve özel alana hapsedilmiş bir karakter olarak Nefes, yiğit, cesur, inatçı, dürüst gibi özellikleri taşıyan Tahir tarafından himaye altına alınmakta ve sözde yaraları iyileştirilmektedir. Ana iki erkek karakterin cellat ve kurtarıcı rolünü üstlendiği dizide erkeklik olgusunun her iki karakter için de hoyratlık ve kaba kuvvet kullanarak kadını sahiplenme üzerinden tasvir edilmesi, seyirciye verilen yanlış kültürel mesajların en önemlisini oluşturmaktadır. “Toplumun kanayan yarasına parmak basmak” sloganı ile kadına yönelik şiddete eğildiğini iddia eden dizi, şiddeti eleştirme misyonunu gerçekleştirmek yerine sıradanlaştırma görevi üstlenerek toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yeniden üretilmesine hizmet etmektedir.

Kadının hayatta kalma mücadelesini konu edinen diğer bir dizi olan “Kadın” da temelde benzer bir tablo ile karşılaşmaktadır. Kocasının ölümünün ardından iki çocuğu ile zor şartlarda hayata devam etmeye çalışan Bahar karakteri sadık ve cefakâr bir anne olarak kodlanmaktadır. Terzilik, temizlikçilik gibi işlerde çalışmak durumunda olan ve tek varlık nedeni olarak çocukları ile özdeşleştirilen Bahar, yeterli parası olmadığı için İstanbul’un köhne bir mahallesinde aynı zamanda namusunu korumak için savaşmaktadır. Bu savaşta en büyük destekçisi olarak karşımıza yine bir erkek karakter olarak Arif çıkmaktadır. Her şartta ve koşulda Bahar’ı koruma, kollamayı kendine görev edinen Arif karakteri dik

II. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (ICEESS' 19)

June 20-21-22, 2019 / Bandirma - Turkey

duruşu ve güvenilir oluşu ile dış dünyanın tehlikeleri karşısında muhtaç ve aciz kalan kadını ayağa kaldırma yeteneğine sahiptir.

Çok nadir şekilde kendi ayakları üzerinde durabilen kadın karakterleri barındıran Türk dizilerinde, kadınlar eğitilmiş ve meslek sahibi olsalar dahi yine ikincil planda kalmakta veya kamusal alanda var olma istekleri nedeniyle asli görevleri olan ev içi işleri ve annelikleri konusunda yetersiz olarak gösterilmektedir. Kadın isimli dizide yer alan Jale karakteri bu duruma örnek teşkil etmektedir. Doktorluk mesleğini icra eden Jale, yoğun iş temposu nedeniyle anneliği konusunda ikilemde bırakılmakta, eşine ve evine yeterli derecede ilgi gösteremediği yönünde eleştirilmektedir. Bu yolla meslek sahibi olan kadınların geleneksel cinsiyet rejiminden doğan rollerini yerine getiremediğine yönelik yanlış algı seyirciye benimsetilerek devamı sağlanmaktadır. “Siyah Beyaz Aşk” isimli diğer bir dizide yine doktor olan Aslı karakteri ise sık sık mesleğine olan aşkını dile getirmesine rağmen dizi boyunca hastane ortamında çok az görünmektedir. Kendisini kaçıran kötü adamın (Ferhat karakteri) içindeki iyiyi görüp âşık olan Aslı karakteri, eğitilmiş ve kendi ayakları üzerinde durabilen, kararlı, mantıklı, sağduyulu bir profil çizmesine rağmen dizi boyunca Ferhat’ın direktifleri ile hareket etmekte, hakaretlerine maruz kalmakta ve zorbalıklarına boyun eğmektedir. Giyiminden ne yiyeceğine kadar Ferhat’ın karar verdiği Aslı, her şekilde ve bütün özellikleriyle Ferhat’ı kabul etmekte aşkı uğruna çok sevdiği mesleğini dahi feda etmektedir. Erkek egemen cinsiyet rejiminin kodlarını aşk teması altında güzelleştiren dizi, Ferhat karakteri üzerinden toplumsal cinsiyetin erkeğe biçtiği tahakküm rolünün kabulünü sağlamaktadır.

“Kiralık Aşk”, “Erkenci Kuş”, “No 309” gibi romantik komedi türü altında yayınlanan dizilerde ise başrol kadın karakterler genel olarak sakar, saf, güzel, zayıf, her daim düşünceli, eğitimsiz fakat yetenekli, kandırılmaya müsait özelliklere sahip kişilikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Zengin, zeki, yakışıklı, sağduyulu ama mesafeli ve aşırı gururlu başrol erkek karakterlerin dikkatini saflıklarıyla çeken kadınların, bu erkeklerle yaşadıkları aşk sayesinde iş dünyasına adım attıkları söz konusu dizilerde kadınlar, eğitimleri ve azimleri ile değil, erkekler tarafından yeteneklerinin keşfedilmesi ile var olabilmektedir. Genellikle şirket sahibi olan veya çok özel ve eşsiz bir yeteneğe sahip olan erkek karakterler tarafından doğru yola yönlendirilmeye çalışılan kadınlar, bu erkekler sayesinde kimi zaman hayat standartlarını da yükseltebilmektedir. İyi bir evliliğin daha iyi şartlarda sürdürülebilecek bir hayatın kapısını açabildiğine yönelik verilen mesaj, özellikle alt ve orta sınıf izleyici için ulaşılması gereken hedef niteliği taşıyabilmektedir. Kadının kazanımını ya ailesine ya da evliliğine bağlayan Türk dizileri, toplumsal cinsiyet rejimine uygun olarak kadını kamusal alandan soyutlamakta, bu alanla ilgili konularda kendi başına yetkin olamayacağını vurgulamaktadır.

Örneklerin sayısı artırılabilirle beraber, durum tespitinin ötesine geçilerek senaristinden oyuncusuna, yapımcısından izleyicisine kadar tüm toplumu kapsayacak çözüm önerilerinin getirilmesi ve

dizilerdeki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yeniden üretilerek bir kültür halinde kuşaktan kuşağa aktarılmasının önüne geçilmesi gerekmektedir.

3.2. Medyada/Televizyonda Cinsiyet Ayrımı ile Mücadeleye Yönelik Öneriler

Bireyin kim olduğu ve toplumsal yapı içerisinde kendisinden neler beklendiğine dair öğretiler edildiği bir süreç olarak toplumsallaşma, aynı zamanda kadın ve erkeğin rol kalıplarının belirlendiği bir süreci ifade etmektedir. Toplumsallaşma sürecinin etkili aktörlerinden birini de medya, dolayısıyla televizyon oluşturmaktadır. Bu durum, kadın kimliğinin televizyonda ifade edilmiş biçiminin ilkelere bağlı şekilde gerçekleştirilmesini adeta bir zorunluluk haline getirmektedir. Zira televizyonlar aracılığıyla kadının kendi hayatı üzerinde dahi söz sahibi olamayan, karar süreçlerinde yer alamayan, şiddete maruz kalan, eğitimsiz bireyler olarak topluma yansıtılması, zaten var olan kadının toplum içerisindeki ikincil konumunu pekiştirme riskini beraberinde getirmektedir.

Medya/televizyon her ne kadar halkı eğitme noktasında birincil kanallar içerisinde yer almasa da günümüzde hala gördüğü yoğun talep karşısında bireyler üzerindeki yönlendirici etkisi yadsınamaz bir gerçeği ifade etmektedir. Buna bağlı olarak özellikle büyük kitlelere ulaşan diziler aracılığıyla toplumsal cinsiyet rejiminin kalıplarını pekiştirmekten ziyade kadının toplum içindeki eşitliğine vurgu yapan, geleneksel rollerin sert sınırlarını yumuşatan, cinsiyetçi dilin önüne geçen bir bakış açısının benimsenmesi, başta medya olmak üzere tüm toplumda değişimin önemli adımlarından birini oluşturacaktır.

Dolayısıyla öncelikle dizi senaryolarında kadın ve erkek dünyasını birbirinden ayırıştıran yaklaşımdan vazgeçilmelidir. İş ve ev hayatına yönelik eylem ve söylemler iki cinsten birine kanalize edilmeden, sorumlulukların ortak paylaşılması gerekliliği altı çizilmesi gereken noktalardan birini oluşturmaktadır. Diziler aracılığıyla verilen mesajların sadece kadınlara değil toplumun tüm kesimlerine ulaşabildiği dikkate alındığında bu konuda gösterilen titiz çalışmalar, erkeklerde kadın-erkek eşitliğine yönelik bir bilincin gelişmesine yardımcı olabileceği gibi, yeni nesiller için de yol gösterici kültürel kodların oluşturulmasında etkili olacaktır. Bunun yanı sıra dizilerde kadın karakterler duygu ve meslek çeşitliğine önem verilerek yansıtılmalıdır. Özellikle iş hayatında ve karar mekanizmalarında kendi yetenekleri ile yer alabilen güçlü kadın figürlerin sayısındaki artışın, geleneksel rollerin esnetilmesini destekleyeceği söylenebilir.

Kadına karşı şiddetin büyük bir sorun alanı teşkil ettiği ülkemizde özellikle kadının karşı koyamadığı şiddet sahnelerinin teşvik unsuru haline gelmemesine dikkat edilmelidir. Kadının aciz durumunun resmedilmesi yerine, şiddet uygulayan kişinin beden ve yüzünün görüntülenmesi, şiddetin öznesine vurgu yapılması gerekmektedir (Çam, 2009: 89). Şiddet, aşk, öfke, kıskançlık gibi sebepler sunularak anlaşılır kılınmaya veya meşrulaştırılmaya çalışılmamalıdır. Bu kapsamda sadece kadının karşı karşıya kaldığı şiddetin boyutlarını ortaya koymakla yetinilmemeli, kadının bilinçlenmesi amaçlanarak kadın haklarını öğreten söylemlere de yer verilmelidir. Zira kadınların kendi haklarına

II. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (ICEESS' 19)

June 20-21-22, 2019 / Bandirma - Turkey

yönelik farkındalık kazanmasını sağlayarak toplumun kanayan yarasına parmak basmanın ötesine geçilerek yaraların sarılmasına katkıda bulunulabilir. Bunun yanı sıra kadının aciz, mağdur, muhtaç gibi toplumsal kalıpların dışına çıkarılabilmesi için tüm yayın organlarının bütünsellik arz eden bir strateji içerisinde hareket etmesi gerekmektedir.

Medyada kadınların sadece cinsellikleriyle ve fiziki özellikleriyle değil, siyasetten spora, kültür ve sanat alanlarından ekonomiye kadar toplumun her alanındaki başarılarını yansıtacak şekilde var olması gerekmektedir. Bu kapsamda başta medya kuruluşları olmak üzere dizi üretim sürecinde yer alan senaristinden yönetmenine, oyuncusundan set ekibine kadar tüm aşamalarda cinsiyet eşitliği hususunda öz denetim politikaları geliştirilmelidir. Bu konuda oluşturulacak kurum içi izleme mekanizmaları sektörde bir yandan eşitlikçi bir dilin yerleştirilmesine katkı sağlarken diğer yandan herhangi bir sapma durumunda öneri geliştirilebilecek bir danışma birimi işlevi üstlenebilecektir.

4. SONUÇ

Bir toplumun gelişmişlik düzeyi ile ilgili önemli göstergelerden biri olan ve kadının toplumdaki yerini belirleyen cinsiyet rejimi, söz konusu toplumun kültürü etkisi altında belirli bir çerçevede kazanmakta ve kültürün yaygınlaştırılmasında kullanılan çeşitli mekanizmalar ile bireylere benimsetilmektedir. Bu mekanizmalardan biri olarak medya, sahip olduğu geniş kitlelere ulaşabilme özelliği nedeniyle toplumsal cinsiyet kalıplarının nesilden nesile aktarılması veya tam aksine değiştirilmesi noktasında önemli bir rol oynamaktadır.

Genelde medya özelde ise televizyon uzak mesafeleri yakınlaştıran ve geniş kitlelere ulaşarak kültürel etkileşimi artıran mekanizmalar olarak, hayatın gerçeklerini kendi yayın formatına uyarlayarak bireylerin günlük yaşamına adeta ortak olmaktadır. Tam da bu özelliklerinden dolayı televizyon, toplumsal cinsiyet rollerinin aktarılmasını sağlayarak, geleneksel cinsiyet rejimine bağlı olarak kadının toplum içindeki ikincil konumunun derinleştirilmesi ve kültür haline getirilmesi tehlikesini bünyesinde barındırmaktadır. Diğer bir deyişle televizyon, eril ve dişil özelliklerin benimsenmesinde ve toplumsal rollerin kazanılmasında ataerkil yapıya dayanan mesajlar vermesi halinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yeniden üretimi işlevini üstlenen bir mekanizma haline gelmektedir. Dolayısıyla medya ve özellikle televizyonlarda kadın ve erkeğin hangi roller çerçevesinde ele alındığı ve bu rollerin nasıl sergilendiği “eşitlik” teması için büyük önem arz etmektedir.

Genel olarak Türk televizyonlarındaki duruma bakıldığında, yüksek izlenme oranlarına sahip dizilerin lokomotifini oluşturduğu bir kadın temsili sorunu ile karşılaşılacaktır. Duygusal ve fiziksel özelliklerine vurgu yapılan kadınlar bu dizilerde daha çok özel alana sıkıştırılmakta, kırılğan, sessiz, sakar, güzel ama yeteneksiz gibi özelliklerle kamusal alanda söz bulamayan, kendi emeği ve üretimi göz ardı edilen karakterler olarak yansıtılmaktadır. Dolayısıyla iktidar, güç, otorite, rekabet, dışadönük olma,

II. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (ICEESS' 19)

June 20-21-22, 2019 / Bandirma - Turkey

girişkenlik, zorluklarla mücadele gibi özellikleri erkeklere atfeden ve ataerkil geleneği temel alan cinsiyet rejimi dizilerle yeniden üretilerek bireylerin algı düzeyinde normalleştirilmektedir.

Kadın erkek eşitliğinin olabilecek en yüksek düzeyde sağlandığı toplumların gelişmiş ve uygar toplum olma yolunda büyük bir adım atmış olacağı gerçeği göz önüne alındığında, kadının diğer tüm alanlarda olduğu gibi medyada da hem nitelik hem de nicelik olarak daha güçlü bir tablo çizmesi gerekmektedir. Medyanın var olan ideolojileri yeniden üretme gücü kadar, kitlelerin var olan kalıplara karşı çıkabilmelerine yönelik gücü de içinde barındırdığı düşünüldüğünde, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine neden olan kalıpların yine medya yardımıyla değiştirilip dönüştürülebileceği söylenebilir. Bu kapsamda izlenebilecek birçok yöntem bulunmakla birlikte temel olarak bütünsel bir politikanın izlenebilmesi, dizilerin hazırlık aşamasından ekran önüne geldiği aşamaya kadar bu süreçte rol alan her kesimin bu konuda ciddi bir hassasiyet göstermesi öncelikli gerekliliği oluşturmaktadır. İlgili paydaşların kendi etki alanlarından başlayarak bu konuda harekete geçmesi, toplumun bütün kesimlerine ulaşan bir mekanizma olarak televizyonu, cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadının hak ettiği değeri bulabilmesi adına değerli bir silah haline getirecektir.

KAYNAKÇA

- Aytaç, Ö. (2006) “Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (15): 139-160.
- Berktaş, F. (2000) “Tektanlı Dinler Karşısında Kadın”, İstanbul: Metis Yayınları.
- Çam, Ş. (2009) “Televizyon Dizilerinin Kadına Yönelik Şiddet Temsillerinde Ataerkil Rejimin İdeolojisi”, Kültür ve İletişim, 12 (2): 79-132.
- Çaplı, B. (2002) “Medya ve Etik”, Ankara: İmge Yayınları.
- Çelenk, S. (2005) “Televizyon Temsil Kültürü”, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Çelenk, S. ve Timisi N. (2000) “Güldürü Yerli Dramalarda Kadın Temsili ve Şiddet”, (Der., N. B. Çelik), Televizyon, Kadın ve Şiddet içinde: 23-64, Ankara: Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı Yayınları.
- Erdal Aytekin, P. (2018) “Yerli Dizilerde Kadın Kimliğinin Temsili Üzerine Bir Örnek; ‘Yaprak Dökümü’ Dizisi”, Erciyes İletişim Dergisi, 5(4): 447-463.
- Erdoğan, M. ve Civelek, S. (2012) “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Konulu Komisyon Raporu”, Ankara: TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Yayını.
- Güllüoğlu, Ö. (2012) “Bir Kitle İletişim Aracı Olarak Televizyonun Popüler Kültür Ürünlerini Benimsetme ve Yayma İşlevi Üzerine Bir Değerlendirme”, Global Media Journal, 2(4): 64-86.

II. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (ICEESS' 19)

June 20-21-22, 2019 / Bandirma - Turkey

- Kardam, N. (2003) “Toplumsal Cinsiyet Perspektifiyle Uluslararası İlişkiler”, İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Kars, N. (2003) “Televizyon Programı Yapalım Herkes İzlesin”, İstanbul: Derin Yayınları.
- Kaypakoğlu, S. (2004) “Medyada Cinsiyet Stereotipleri: Toplumsal Cinsiyet ve İletişim”, İstanbul: Naos Yayıncılık.
- KSSGM. (2000) “Popüler Kültür Ürünlerinde Kadın İstihdamını Etkileyebilecek Ku Ögeler”, Ankara: KSSGM Yayınları.
- Oskay, Ü. (2000) “Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri”, İstanbul: Der Yayınları.
- Özkök, E. (1985) “Kitlelerin Çözülüşü”, İstanbul: Tan Yayınları.
- Parlak, B. (2011) “Kamu Yönetimi Sözlüğü”, Bursa: MKM Yayınları.
- Pınarcıoğlu, N. Ş. (2017) “Eril Siyasette Kadın Temsili (Mi?)”, Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 7(1): 12-24.
- Taşkıran, N. Ö. (2007) “Zihinlerin Yeni Kadın İmgesi: Aliye”, İstanbul: Beta Basım Yayın.
- TGC (2015) “Kadın ve Medya Toplumsal Cinsiyet Eşitlikçi Haber Kılavuzu”, İstanbul: Akademi Yayınları.
- Toker Erdoğan, M. (2010) “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Medya Okuryazarlığının Rolü”, Uzmanlık Tezi, Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Türkoğlu, N. (2010) “Toplumsal İletişim”, İstanbul: Urban Yayınları.
- Uğur Tanrıöver, H. (2006) “Medyada Kadın Temsili”, Uçan Haber: Uçan Süpürge Kadın Dergisi, (24): 18-19.
- Yaylı, H. ve Eroğlu, G. (2015) “Yerel Katılım Bağlamında Türkiye’de Kadın Temsili”, International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS), (3): 504-524.
- Zoonen, V. L. (1996) “Medyada Feminist Yaklaşımlar”, (Der., S. Irvan). Medya Kültür Siyaset, Ankara: Ark Yayınları.
- “TÜSİAD Dizilerde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İçin Harekete Geçti”, <https://www.ntv.com.tr/ekonomi/tusiad-dizilerde-toplumsal-cinsiyet-esitligi-icin-harekete-gecti,PKu892QzLkOgs6vrhtLJ8g> (17.11.2018).